

Hüsamettin Arslan (derleme ve tercüme)

Hermeneutik ve Hümaniter Disiplinler
Gadamer - Habermas, Gadamer - Ricoeur, Gadamer -
Derrida Tartışması

Hermeneutik ve Hümaniter Disiplinler
Hüsamettin Arşları

30. Paradigma Kitabı Bilim İncelemleri
Dizisi. 2

Bu kitabın tüm yayım hakları Paradigma
Yayınlara aittir.

Baskı Engin Yayıncılık

Birinci Baskı: İstanbul, Şubat 2002

PARADİGMA YAYINLARI Cankurtaran
mah. Seyit Hasan sok. 12/4 Sultanahmet /
İSTANBUL TEL (0 212 638 64 46) Yayınevi
İrtibat Tel: 0 532 403 21 49

Hermeneutik ve Hümaniter Disiplinler
Gadamer - Habermas, Gadamer - Ricoeur, Gadamer -
Derrida Tartışması

Paradigma İstanbul, Şubat 2002

İçindekiler

Birinci Bölüm: Hermeneutiğe Giriş / 1

1. Hermeneutiğe Giriş
Gayle L. Ormitson - Alan I). Schrift / 1
2. Hermeneutik Problemin Evrenselliği
Hans-Georg Gadamer / 61
3. Gadamer'in Hermeneutiği Üzerine
Dieter Misgeld / 73

İkinci Bölüm: Gadamer - Ricoeur Tartışması / 99

4. Metin Modeli: Bir Metin Olarak Anlamli Eylem
Paul Ricoeur / 100
5. Söylediğimiz Şey Olmamız Gerekir mi? İnsan Bilimlerinde
Hakikat Üzerine Gadamer
Brice R. VVachterhauser / 127
6. Kuşkucu Hermeneutik

Hans-Georg Gadamer / 149
7. Hermeneutik ve İdeoloji Eleştirisi Paul Ricoeur / 161
Üçüncü Bölüm: Gadamer - Habermas Tartışması / 199
8. Gadamer'in <i>Hakikat ve Yöntem</i> *inin Eleştirisi Jürgen Habermas / 200
9. Hermeneutiğin Evrensellik Talebi Jürgen Habermas / 231
10. Eleştirmenlerime Cevap Hans-Georg Gadamer / 259
Dördüncü Bölüm: Gadamer - Derrida Tartışması / 284
11. Metin ve Yorum Hans-Georg Gadamer / 284
12. Gadamer'e Üç Soru Jacques Derrida / 321
13. Jacques Derrida'ya Cevap Hans-Georg Gadamer / 325
14. Hermeneutik ve Logosentrizm Hans-Georg Gadamer / 329

15. Hermeneutik ve Dökonstrüksiyon
Fred L. Dallmayr / 343

16. Yöntem, Sosyal Bilim ve Sosyal Umut
Gerald L. Bruns / 367

İndeks / 389

Birinci Bölüm

Hermeneutiğe Giriş

Hermeneutiğe Giriş-

Gayle L. Ormitson ve Alan D. Schrift

Ona söyleyeceğim şeyi bilmiyorum: fakat tecrübe onu açıkça ifşa ediyor; çoğu yorum hakikati (doğruyu, çev.) buharlaştırarak yok ediyor ve çığnıyor....dünyevi meşgalelerle ilgili zorlukları yorumlarıyla ortadan kaldırabilecek insan ürünü veya ilahî hiçbir kitap bulunmadığından, kimse şerhlerin kuşkuları ve cchaleti arttıracağını söyleyemez. Yüzüncü yorumcu onu bir sonraki yorumcuya aktarır ve yine de o yüzüncü yorumcunun bulduğundan çok daha sorunlu ve karmaşıktır. Kendi aramızda şunda uzlaştığımızı düşünün: "bu kitap yeterli: hakkında

Herme ne ut iğe Giriş 3

söylenebilecek başka bir şey yoktur"....yorumlama ihtiyacının ortadan kalktığı bir nokta bulabilir miyiz? Herşeyc rağmen barış istikametinde herhangi bir ilerleme ya da gelişme var mıdır ya da çok az sayıda avukat ve yargıç ihtiyacı içinde miyiz? Yorumları yorumlamak şeyleri yorumlamaktan, kitaplar üzerine kitaplar başka herhangi bir konudaki kitaplardan çok daha heyecan vericidir ve onları birbirleriyle yorumlamak dışında hiçbir şey yapamayız. Her yer yorumlarla doludur....Bu her ilerlemenin ortak ve nihaî sonu değil midir? Kanaatlerimiz birbirlerine aşılanır; ilki ikincisi, ikincisi üçüncüsü için bir stok görevi yapar ve bu böyle sürer....

Michcllc dc Montaigne, E s
say s¹

Yorum "Tecrübesi": "Yalnızca

Yorumlar Vardır...."

Montaignc'in yorumla ilgili burada iktibas ettiğimiz açıklamaları "Tccrübc Hakkında" başlıklı denemesinde bulunmaktadır. Bu denemede Montaigne Aristoteles'in ünlü "Bütün insanlar doğaları gereği bilmek isterler"² şeklindeki vecizesine imada bulunarak şunu söyler: "Bilme arzusundan daha doğal başka hiçbir arzu yoktur. Bizi ona götürebilecek bütün yollar deneriz; aklın işlemediği her yerde tecrübeyi kullanırız."³ Bu ifadeyi işleyen şey bir açıklamadır; o, Aristoteles'in, Montaignc'in derin düşünmelerini anında düzene sokan tek karmaşık temayı sunan metafiziğini açan düşüncesinin bir yorumudur. Kısacası, açıklama. Aristotelesçi metne ve geleneğe yerleşerek eş zamanlı olarak bizzat kendisini yorumlarken Aristoteles'i de "yorumlar." Geçici bir tarzda Montaignc'in yorumunu organize eden düşüncenin bir tefsirini ortaya koymasının ötesinde, Montaigne'c bağlanan epistemolojik ve metafizik geleneği oluşturan düşüncenin bir yeniden yazımı ve gerçekte bir yeniden formülasyonu sözkonusudur.

Kendisinden yola çıkarak farklı bir metne yönelen ve sonra kendisine dönen yorumlama (commentary) tarzıyla Montaignc, Batı düşüncesinin, be - lirli bir epistemolojik ve metafizik geleneğin içinde ortadan kaldırılamaz ölçüde kurumlaşmış bulunan çizgisini dile getirir. Montaignc'in metni böylece, çağdaş felsefi analizdeki belirli bir akım için sığınağa dönüşen ve sığınak sağlayan bir fikri müjdeler: "yalnızca yorumların yorumları vardır." Bu araştırmaya ve bu araştırmanın ürettiği düşünce çizgisine veya düşünce hatlarına verilen ad "hermeneutik'tir. Hermeneutik Gelenek: Ast'dan Ricocur 'e başlığı altında bu ciltte toplanan seçmelerin amacı, ondokuzuncu ve yirminci yüzyılların seçkin hermeneutik geleneği veya gelenekleri ve söylemi veya söylemleri içinde kesişen bazı patikaları izlemektir. Gayet tabii. Montaignc'in Denemeleri gibi, bu ciltte1 sunulan seçmelerin herbiri de, hermeneutiği ve onun temel motiflerini yeniden dile getiren - yeniden düşünen ve yeniden yazan - yorumların yorumu olarak gö - rülebilir.⁴

4 Hermeneulik ve Hiimaniter Disiplinler

◆»◆

Aklın, farklı biçimleri ve yetenekleriyle düşünceler ve nesneler arasındaki benzerlikleri dikkate aldığı yerde Montaignc. bu karşılaştırmalardan çıkarılabilecek sonuçların her durumda "kuşkulu" ve eksik olduğunu iddia eder. "Nesnelerin bu tasavvurunda, değişiklik ve farklılık kadar evrensel hiçbir nitelik yoktur."⁵ Aslında, benzemezlik, farklılık ve andırmama (dissimulation)

² Aristotlc. Metaphysics, 980a. The Basic Works of Aristotle, edited by Richard McKeon (New York: Random House, 1941). Mukayese hâirına. Montaignc'in meını Aristoteles'in metniyle yanyana konulmuş olmalıdır. "Bütün insanlar doğaları gereği bilmek isterler. Bunun göstergelerinden biri. duyularımızla aldığımız hazdır: çünkü sağladıkları yarardan çok farklı olarak onlar kendi kendileri için sevilirler; ve görme duyusu diğer bütün duyuların üzerindedir. Yalnızca eyleme götürecek bir görüş için değil, hiçbir şey yapmayı tasarlamadığımız zaman bile. (denilebilir ki) başka birşeyi görmeyi tercih ederiz. Nedeni, bu duyunun diğer bütün duyulardan daha fazla nesneler arasındaki birçok farklılığı bilmemizi sağlayarak gınışığına çıkarmasıdır."

* Montaignc. Essays, II. XLIV. s. 561.

çalışmalarımızın, yargılarımızın ve bildirimlerimizin tamamına zorunlu olarak girer. "Benzerlik, farklılığın başka birşeyi oluşturduğu ölçüde başka birşeyi oluşturmaz. Doğa kendi kendisini, aksi durumda olan başka hiçbir şey haline getirmemeye zorunlu kılmıştır."⁶

Hangi vaad bu şartı, bilginin "doğasını" açıklamaya ilgi duyan analizler için yerine getirir? Eğer bilgi iddiaları, benzerlik ve farklılıkların biraraya geldiği noktanın başka bir nokta oluşunda "temellendiriliyorlarsa," bilginin "doğası" ne kesin ne belirsiz olabilir. Sonuçta, epistemolojik iddiaların meşruiyeti kadar otoriteleri de. anlamanın "doğası" konusundaki metafizik ve ontolojik iddiaların ve doğayla ilgili anlayışımızın meşruiyetleri ve otoriteleri de iptal edilmelidir. Farklılıkları yargılamak, iddialarımızı meşrulaştırmak için sahip olduğumuz biricik şey ve başvurabileceğimiz biricik "yasa," yorumlamak'tır - çeşitli teorik ve pratik konular adına ve bu konuları desteklemek üzere ortaya atılan ifadeleri yorumlayarak analizini yapmaktır.

Andırma, farklılık ve benzerlik yorumlama eylemlerinde biraraya gelirler; bireysel yorumlama faaliyetlerimiz içinde duyarlılıklarımıza meydan okunur, beklentilerimiz doğrulanır veya yıkılır. Bu yüzden, doğruluk iddialarının geliştirildiği her durumda, "doğru"nun bizi kendisiyle ilgili iddiaların ortaya konduğu durumlarda bile, bu iddiaların otoritesi ve anlamı - "doğruluğu" - bir yorumlar çoğalması içinde sirkülasyona girer. "Bir kelimeyi diğeriyle değiştiririz, ve genellikle de daha az anladığımız bir kelimeyle."⁷ Öyle ise, bu, diye sorar Montaigne, bütün incicilerde. nihaî noktada ortak tecrübemiz değil midir?

Çağdaş Batılı felsefî söylemin kavramlarıyla dile getirmek gerekirse, "bir kavramın diğeriyle" değiştirilmesi, bir yorumun yerine diğeri ikame edilmesine benzer. Jacques Derrida'nın gramatolojisinden alınan iki teknik terimi kullanmak için, bunun, yorumun yorumla "tamamlanması" (supplementation) ya da "yeniden yazımı" (reinscription) olduğunu söyleyebiliriz.* Başka bir deyişle bu, Jean Luc Nancy'nin teşhis ettiği üzere, bir metni diğer metinlere aşılama, diyalogdaki seslerin "paylaşılması" veya "çoğalmas"ıdır.⁹ Gerçekte, Montaigne'in izahı, günümüzde felsefede, edebiyat eleştirisinde, film incelemelerinde, sanat eleştirisinde, "doğa" bilim - leri ve "sosyal" bilim teorilerinde, hukukta, psikoanalizde, feminist teori, teoloji ve diğer alanlarda insanın yorun sorunlarıyla karşı karşıya kaldığı kontekstin ve bu kontekst dışındaki şartların yerinde bir tasvirini sunmaktadır. Eğer "yalnızca yorumların...yorumları var ise," o zaman, sistemli "doğru" arayışı - araştırmanın nesnesi olarak doğru - veya aksiyolojik (değerlerle ilgili, çcv.), epistemolojik ve metafizik temeller arayışı, asla tamamlanarak sona erdirilemeyecek demektir. Bu. hermeneutik dairenin (hermeneutic circle)¹⁰ veya en azından "hermeneutik daire"yi tesbit ederek belirleyen söylemler ve yorumlar zincirinin merkezî bir sonucu değil midir? Denilebilir ki hakikat (doğru, çcv.) arayışı kontekste bağlı ve kon- tekste bağlı olarak yapılmış bir yorumlar ağında asılı durur, bir yorumlar

⁷ A.g.y

^x Jacques Derrida. Of Grammatology, translated by Gayatri Chakravorty Spivak (Baltimore. Md.: John Hopkins University Press. 1974). Özellikle de 4. Bölüm'un şu 2. kısmına bakınız: "From/Of Supplement to the Source: The Theory of Writing." bilhassa ss. 275-95 ve ss.303-4.

⁹ Jean-Luc Nancy. "Sharing Voices." THC. ss.211-59. Nancy'nin metninin Fransızca başlıklı Le partage des voix (Paris: Editions Galilee. 1982). Portage'ın belirsizliği gözden kaçırılmamalıdır: kavramın tanımlama alanı, kader, alın yazısı ve belirlenimi olduğu kadar paylaşmayı, çoğalmayı, dağılmayı ve farklılaşmayı da içine alır. Ayrıca voix eş zamanlı olarak hem tekil "ses" hem de çoğul 'sesler' anlamına gelir. Montaigne'in yorumunun işaret ettiği gibi. yorum, yorumun (yorumların) yorumu (yorumları)dur: konuyla ilgili olarak Nancy'nin dile getirdiği gibi. politik ve poetik açıdan herbirimiz. kendi sesimizi veya seslerimizi başkalarının sesi veya sesleriyle paylaşır ve çoğaltırız - herbirimiz diyaloglarımızın patikasını veya patikalarını belirlerken sabit bir noktaya sahibizdir.

¹⁰ "Hermeneutik daire" elbette hermeneutik söylemin odağı olmuştur, fakat bu "daire'nin karakteri ve fonksiyonu konusunda ulaşılmış bir mutabakata işaret etmez. Hermeneutik daireyi "yorumlam"daki farklılıklar açıkça I. ve II. bölümlerin içerdiği seçmelerin herbirine gösterilmektedir. Bu asli hermeneutik temayla ilgili son zamanlarda yapılan tartışmalar, değerlendirmeler ve yeniden değerlendirmeler THC'de. özellikle de Eric

6 Hermeneutik ve Hümaniter Disiplinler

ağında sallantıda bırakılır. Bu noktada "yalnızca yorumların bulunduğu" önermesinin nasıl belirli klasik problemlerle içiçe olduğunu ve bu problemlerle kuşatıldığını görmeye başlıyoruz. İnsan özellikle de referans sorununu, bilhassa Hegel'in mutlak bilgi arzusu diye adlandırdığı şeyden doğduğu şekliyle referans sorununu gözönünde bulundurabilir.

Referans problemi, aşağıdaki nedenlerle bu kontekst içinde doğar. Mutlak bilgi arzusu, apaçık ilk ilkelerin ve hakikatlerin peçesini açarak bilginin ve anlamanın temel birimini ya da temelini ortaya koyma arzusudur. Fa - kat referans ve anlamlandırmayı gerektiren çok daha önemli bir varsayım vardır. Bu arzunun ideal nesnesinin - "hakikat"ın, "bcn"ın veya "Tanrı'nın metafizik "ilk prensipleri." Kantçı "kendinde şey (thing in-itself)," ya da Husserlci aşkın şartlar - lingüistik çerçevenin dışında durduğu veya lingü- istik çerçeveden bağımsız olduğu. " yeniden-takdim edildiği" yorumlama kontekstin dışında durduğu veya ondan bağımsız olduğu varsayılır. Burada yorum - daha yerinde bir söyleyişle "hermeneutik" - işe karışır; onun nesnesinin statüsü, bu nesnenin temsili (dile getirilmesi, çev.), izahlarımız. "yorumlarımız" ile bu nesnenin bizatihi kendisi arasındaki ilişki veya ilişkilerle ilgili problemle karşı karşıya kalır.

Yorum kendisinin ötesine uzanabilir ya da geçebilir mi? Yorum bir "harici" dünyaya, yorumlar zinciri dışında duran bir özel nesneler alanına atıfta bulunur mu? Yorumla bu yorumun nesnesi, yani bir "metin" veya bir metnin ("tasarlanan") anlamı arasında bulunduğu varsayılan herhangi bir zaruri bağlantı var mıdır? Yorum kendisini nesnesini ifşa etme teşebbüsü içinde bir sona ulaştırabilir mi? Semiyoloji dilinde, analogik olarak, gösterge ile gösterilen arasında bulunduğu farzedilci bir zaruri bağlantı bulunup bulunmadığını sorarız.² Eğer yorumlama dünya ile farklı tarzlarda bağlantılı ise, bu bağlantıyı mümkün kılan şartlar nedir? Bu tür bağlantıları ve referansları oluşturmanın ortamı dil değil midir? Eğer öyleyse, dil bir göstergeler sisteminden, temsil (representation) ve iletişim için gerekli tutarlı ve sistemik işaretler sisteminden başka birşey midir? Sistemin dı - şında herhangi bir referansa kapı aralayacak olan şey nedir? Ya da, dilin, son - suza kadar, yalnızca diğer işaretlere ve ipuçlarına/izlere (traces) atıfta bulunan açık-uçlu bir göstergeler ve ipuçları sistemi olarak anlaşılması gerekir mi? Referans şartlarının ve imkânlarının belirlenmesinin kendisi yorum sorununa yolaçar mı? Bu belirleme bir yorumlayıcı müdahale değil midir?

Bu problemlerin gösterdikleri gibi, yorum, hermeneutik ve ona hizmet eden "yalnızca yorumlar vardır..." tezi sadece mutlak bilgi arzusu ve referans problemiyle sınırlı değildir. Yorumlama eylemi - daima ve her an bir anlamlar zincirine bağlıdır ve yorumun bir anlamlar zincirine bağlı bulunması, önceden belirlenmiş bir anlamı veya bir mümkün anlamlar takımını dile getireceği anlamına gelmez - mutlak bilgi arzusuyla birarada durur: yorum mutlak bilgi adına işler ve kendisini mutlak bilgi tutkusunun her- şeyi-kuşatan çerçevesinden özgürleştirmek için mücadele eder. Yorum ya da Montaigne'in "yorumlama ihtiyacı" diye adlandırdığı şey, bu tutkuya aracılık eder ve gerçekte yorumlamaya bu tutku aracılık eder. Bu biraradalığın bir sonucu olarak yorumlama eylemi, özellikle de bir bağlantılar yaratma eylemi olarak anlaşılıyorsa, birlik ve armoni, yani totalite (bütünlük, çev.) sorunu yeniden sahneye çıkarır. Bağlantılar yaratma Wil- helm Dilthey'in Zusemmenhang³

için, yani. "tutarlı olarak, sonuçla" "yorumlamak" veya "bağlantılar kurmak" için bir gösterilenle ilgilendirir. (THC, s. 90).

³ Bakını/. \Wilhelm Dilthey. Plan der Fortsetzung zum Aufbau der geschichtlichen Welt in den **Geisteswissenschaften** ve Ideen über eine beschreibende und zergliedernde Psychologie, Gesammelte Schriften. volumes 7 ve 5 (Stuttgart: B. G. Teubner. 1958). Zusemmenhang kavramının. Dilthey'in metni kontekstinde mevcut çeşitli anlamları vardır. Bazı örneklerde "bağlantı." "iç bağlantı." "iç yapı." "tutarlılık" ve "sistem" gibi anlamları içine alır. O. Plan der Fortsetzung'da. "Zusemmenhang"ı anlarız. **Zusemmenhang** ve anlama birbirlerine tekabül ederler" (s. 257). diye yazmaktadır. Ve Ideen'de şu ifadeyi buluruz: "Hayat her yerde

kavramına göre olduğu kadar. Julia Kristeva'nın (Aristotelesçi) ve Stoik yorum anlayışını - ki burada "yorumlamak." "bağlantı kurmak" anlamına gelir - yeniden formülasyo- nuna^{1*} göre de anlaşılabilir. Söz konusu yeniden formülasyon. bilginin ve anlamının birliği sorununu göstergeyle gösterilenin, kavramla nesnenin birliği, düşünceyle gerçekliğin, düşünceyle eylemin armonisi hakkındaki sorunlar halinde yeniden formüle eder, isterseniz bu tür sorunlara tercüme 8 Hermeneütik ve Hiimaniter Disiplinler

eder diyelim. Bu şartlar takımının mevcudiyeti gözönüne alındığında biz Montaigne'in "Yorumlama ihtiyacının ortadan kalktığı bir nokta (veya aşama, çev.) bulabilir miyiz?" sorusuna, "Yorum kendi görünümünü değiştirerek farklı kılıklara büründüğünde. yorum kendisini ve doyum dürtüsünün motive ettiği mutlak bilgi tutkusunu maskelediğinde, yorumlama ihtiyacına nasıl bir son bulabiliriz?" sorusunu yönelterek cevap verebiliriz. Kendisini üretmesi ve takdimiyle yorum apaçık şekilde nesnesini, nesnesini ortaya çıkarma tutkusuyla izlediği (veya tutuşup yandığı) yolu erteleyerek (uzatarak, çev.) dönüştürdüğünde, bu yorumlama ihtiyacına nasıl bir nihaî doyum noktası bulabiliriz? Bu yorumlama ihtiyacını ebedileştiren şart değil midir?

Zettel'de "Metafizik herşey gibi" diye yazmaktadır Ludwig Witt- şenstein. "düşünce ve gerçeklik arasındaki armoni de. dilin gramerinde yera- ıyor olmalıdır."⁴ Montaigne'in metafizik metin ve gelenek konusundaki zahı gibi NVittgenstein da doğrudan doğruya yorum sorunundan doğan ge- cı bir konuya işaret eder: söylemin (dilini, yorumun) ve insan-olmanın an- ımının oluşmasına ve biraradalığına ve dolayısıyla başkalarının söylemi- in anlaşılması meselesine. Eğer genelde söylemin şartı, yorumlama ihtiya- na engel olamamamız durumu ise. o zaman bunun, sonunda günümüzde, »öz insanoğluna/bedene dönüştü" (The Word became flesh)⁵siyomunun kabulünden "ikibin yıl sonra," "söylem hakkında bir söyle- yorumla ilgili bir yoruma ulaşmış"⁶ bulunmanın geniş kapsamlı alarını kabul ediyor olmamızın kimseye şaşırtıcı görünmemesi gerekir, buna ilaveten, bu başarıyı kabul etmek, açmazımızın şu olduğunu kabul »ektir: anlamamıza, eylemlerimize, yorumlama tecrübemize aracılık n ve onları ifşa eden söz, önermeler, sözler hakkında sözler, yani yolardır.⁷

Bu durumun kabulüyle birlikte, bugünkü söylemimizin muhayyileyi büyüleyen, eleştirel hünerlerini ve duyarlılıklarını provoke eden şey yorumlamanın farklılığı'dır.yani. bir başka metin, bir ba^ka söylem veya analiz hakkında bir yorum ortaya koyma girişimlerinde ve bu girişimler vasıtasıyla ortaya çıkan çatışma ya da çatışmalardır. Ancak bu noktada insan şöyle bir soru yöneltebilir: "Bu farklılığa - yorumların farklılığına bağlı olan nedir? Burada farklılık, çatışma, yorumun veya yorumların (ya dtı VVittgensteinci 'dil oyunları'nın) mukayese edilemezliği ironik şekilde, "yalnızca yorumlar vardır..." önermesine nasıl bir yasa statüsü verilemeye- cğini. nasıl ne bir ilk ilke ne de bir son söz sayılamayacağını ısbatlar. Başka bir biçimde dile

yalnızca zisammenhang olarak varolur" (s. 144). Karşılaştırınız \Vilhelm Dilthey. Descriptive Psychology and Historical Understanding. translated by Richard N1. Zancr and Kenneth L. Heigcs (The Hague: Nijboff. 1977). s. 28. Julia Kristeva. "Psychoanalysis and the Polis." THC. s.90.

dwig NVmgenstein. Zettel. translated by G. E. M. Anscombe (Berkeley: University of California Press, 1967). kısım 55. sicva. "Psychoanalysis and the Polis." THC. s.99.

Un gelişi. Martin Heidegger'in bu problemi. On the Way to Language. translated by rr Hertz and Joan Stambaugh (New York: Harper and Pow. 1971) ve Identity and fcrence. translated by Joan Stambaugh (New York: Harper and Row. 1969)'daki iülasyonuna bakınız. Çok basit, doğrudan ve tarihsel (metafizikse! tarzda Heidegger. lıkla Identity and Differenc [Özdeşlik ve Farklılık]"da "yorum" probleminin ı karşıya kaldığı zorluğu tesbit eder. O ilkin, metafizikten çekilişkin, yanı "geri adım nın" "gerçekleştirilmemiş" ve "metafiziğin açtığı ve işaret ettiği yolun lilmemiş halde durduğunu" tesbit eder. Neden? Çünkü bu husustaki dUşUnceye an okuma, yanı metafizikten çekiliş meydan okuması da "dilde ikamet eder." Şöyle n eder Heidegger:

Bizim Batılı dillerimiz, herbiri kendi tarzında olmak üzere, metafiziksel me dillendir. Batılı dillerin yapısının kendi içinde özel bir metafizik markasıyla

Herme ne ut iğe Giriş 7

getirmek gerekirse şöyle söylenebilir: yorum muhakkak addedilemez; anlam yorumla birarada verilmiş birşey değildir; onun

vc bu nedenle onto-thco-logic (onto-tco-loji)'lc işaretlenmiş olup olmadığı ya da bu dillerin başka ifade imkânları ortaya koyup koymadıkları sorunu çözülmemiş bir açık sorun olarak duruyor olmalıdır. ... Küçük "is (dır) sözcüğü - dilimizin her yerinde kullanılır ve Varlığın açık şekilde görünmediği yerde bile Varlık'tan söze der - Varlık'ın bütün bir kaderini içerir (das ganze Geschick desSeins) (s. 73).

Aristoteles'in Peri Hermencias'ında bununla mukayese edilebilecek ilgi çekici bir fıkır vardır. Apaçık bir biçimde "küçük sözcük "is""! ele aldığı bölümde (3 16b 19-25) Aristoteles fiillerin (verbs) "tözscl (substantial) ve anlama (significance) sahip" bulunsalar bile böyle olduklarını: çünkü, onları dile getiren kişinin dinleyicinin dikkatini "sabilleştirdiğini" öne sürer. Fakat fiiller, kendi başlarına ve kendi kendileri için - ve Aristoteles için - herhangi bir "varoluşsal önem" taşımazlar: bu özellikle "olmak" fiili için geçerlidir. Onlara birşey ilave edilmelidir - bir özne ve bir yüklem. "Olmak (to be)", "olan (bcıng)" vc "dır(is)" kendi başlarına hiçbir şey göstermezler: yalnızca dünyayla bir bağlantıyı, dünya ile inumkun veya potansiyel bağlantıyı ima ederler. Dahası. Aristoteles'in gözünde, biraraya getirilen veya birbirine bağlanan terimlerden ayrı bir "geçişsiz fiil" (copula) anlayışı oluşturmak imkânsızdır. (Krş. Manfred Frank. "The Interprctation of a Tcxt." THC. ss. 145-176. vc Wcrncr Hamachr. "Hermencuiic Ellipses: NVriting thc Hermcnculical Circle in Schleicrmacher." THC. ss. 178-210).

Buradaki kritik nokta şudur: eğer "dır" "Varlığın bütün bir kaderini" taşıyor ve içeriyorsa, eğer "dır" "Varlık apaçık şekilde görünmediğinde" bile "Varlık'a" atıfta bulunuyorsa, vc eğer "Batılı dillerimiz" veya genelde "dil" - kendi başına vc kendisi için dil değil, başka her ne olursa olsun - metafiziğin damgasını taşıyorsa, içkin bir metafizik veya onto-thco-logical (ontolojik. teolojik. mantıksal) bir yönelime sahip demektir. Bu. dil belirli metafizik vc onto-thco-logical hedeflerin gerçekleştirilmesi yönünde kullanıldığı için böyledir. Aynı şekilde "dır"ın "Varlığın bütün kaderini" içerdiğini öne sürmek için Hcidegger. Aristoteles'in işaret ettiği gibi, "tekrarlayıcı yapı" (iterative structure) - her ne ölçüde olursa olsun herhangi bir kapasiteyle "Varlığa" atıfta bulunma imkânı verir - diye adlandırdığı şey olan geçişsiz fiilin kullanımı olduğunu dile getiriyor olmalıdır.

Scnding: On Representation'da Derrida metafizikten "geriye çekilme" "ihtimalini" inceler (THC. ss. 107-118). Metafizikten vc onto-teo-loji'den geriye çekilmek için. dilin farklı bir kullanımını, kullanımının ve dile getirilmesi nin şartı olarak dilin "tekrarlayıcı yapısını" kabul ederek doğrulayan farklı bir kullanımının varolması gerekir. Derrida'nın belirttiği gibi, "geriye çekilmek için" insanın, dilin metafizik/onto- leo-lojik temsili kullanımından geriye çekilmesi gerekir. "Scnding: On Representation"da Derrida'nın kendisi yalnızca bu ihtimal üzerinde durur.

Hermene